

Szemerédi Endre

Szemerédi Endre 1940. augusztus 21-én született Magyarországon, Budapesten. A Magyar Tudományos Akadémia Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézete, Budapest, kutatója, állandó munkatárs. 1986. óta számítástechnikát tanít a Rutgers, New Jersey Állami Egyetemen, USA, is.

Szemerédi vendégtanárként oktatott a Stanfordi Egyetemen (1974), a McGill Egyetemen, Montrealban (1980), a Dél-Karolinai Egyetemen (1981–1983) és a Chicagói Egyetemen University of Chicago (1985–1986). Fairchild Kiváló Tudós volt a Kaliforniai Műszaki Egyetemen (California Institute of Technology) 1987–1988-ban. Továbbá az Aisenstadt Chair program keretében előadott a Montreali Egyetem Matematikai Kutatóközpontjában. 2008-ban Szemerédi Eisenbud professzorként előadott a Berkeley Egyetem Matematikai Tudományos Kutatóintézetében.

Szemerédi Endre kivételes kutatói vénájú matematikusként ismert, és rendkívüli hatást gyakorolt a modern matematikára. Matematikusként Szemerédi mégis későn indult. Egy évig az orvosira járt, és egy gyárban dolgozott, mielőtt átállt a matematikára. Szemerédi Endre a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen tanult, ahol 1965-ben szerzett mesterdiplomát (M.Sc.). Tanulmányait a Moszkvai Állami Egyetemen folytatta, ahol Ph.D. diplomát szerzett 1970-ben Israel M. Gelfand irányításával.

Szemerédi Endre kivételes matematikai tehetségét még budapesti diák korában a mentora, Erdős Pál fedezte fel. Szemerédi több, hallatlan nagy fontosságú alapvető teorema bizonyításával váltotta be mentora messzemenő reményeit. Számos eredménye kiindulópontul szolgált további kutatásokhoz és lefektette az alapokat a matematika új irányjai számára. Szemerédi Endre több mint 200 tudományos szakcikket publikált.

2010-ben, Szemerédi 70. születésnapja alkalmából a Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet és a Bolyai János Matematikai Társaság konferenciát szervezett Budapesten az eredményei megünneplése céljából. A konferencia előtt megjelent *An Irregular Mind* c. könyvben az áll, hogy „Szemerédi gondolkodásmódja „szabálytalan”; az agya másként van drótozva, mint más matematikusoknak. Sokan bámuljuk az egyedi gondolkodásmódját, rendkívüli látásmódját.”

Szemerédi Endre 2012-ben Abel díjat nyert „*a diszkrét matematikához és az elméleti számítástechnikához való alapvető hozzájárulása, valamint azon mélyreható és hosszú távú hatás elismeréséül, amit ez a hozzájárulás gyakorol az additív számelméletre és az ergodelméletre*” az Abel Bizottság szerint.

A diszkrét matematika olyan struktúrákat vizsgál, mint a gráfok, a sorozatok, a permutációk és a geometriai konfigurációk. Az ilyen struktúrák matematikája képezi az elméleti számítástechnika és információelmélet alapját. Szemerédi professzor az elsők között ismerte fel az elméleti számítástechnika fontosságát.

Díjak és elismerések: Szemerédi Endre számos díjat és elismerést kapott a matematikához és a számítástechnikához való hozzájárulásáért. 2008-ban Leroy P. Steele díjjal tüntette ki az Amerikai Matematikai Társaság (American Mathematical Society) a Seminal Contribution to Research kategóriában. Ugyanabban az évben Szemerédi Endre elnyerte a Svéd Királyi Tudományos Akadémia Rolf Schock matematikai díját. Egyéb díjak:

- Grünwald-díj (1967)
- Grünwald-díj (1968)
- Rényi-díj (1973)
- Pólya-díj az alkalmazott matematikai eredmények elismeréseként (SIAM) (1975)
- A Magyar Tudományos Akadémia díja (1979)

Szemerédi Endre a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja (1982-től) és elnyerte a rendes tagságot a Magyar Tudományos Akadémián (1987), valamint az Amerikai Tudományos Akadémián is (NAS, National Academy of Sciences) (2010). A Princeton Egyetemen az Institute for Advanced Study (IAS) tagja. 2010-ben Szemerédi a Cseh Köztársaságban, Prágában, a Károly Egyetemen díszdoktori címet szerzett.